

- Hei sti mir op déer Platz, wo an der Nuecht vum 30ten op den 31ten Januar 1945, 819 Prisonnei'er aus dem Prisong, dén elo zum Dél ofgerappt ass, vun der SS Abteilung erschoss gowen an doerenner dei 91 Letzbuerger Jongen. Et ass hei wo d'Russesch Armée all dei Leichen fond huet an dei an den no-folgenden Dég vun der Populatioun hei um Feld begruewe gowen.
- Mir sin de polneschen Autoriteiten dankbar dass sie schon no kuerzer Zeit des Monument an och dese Musée opgericht hun.
- Et ass och hei, wo, nodém den André HOHENGARTEN dem Fédératioun's Comité dei nédeg Informatiounen gin hat a mat der Höllef vum Här MNIROWSKI eng letzebuerger Delagatioun den..... 1974 kont dei Souvenir's Plaque, dei dir hei un der Mauer vum Musée gesit, déposei'eren.
- Mir sin den zoustännege polneschen Autoritéi'ten an der Gemengeverwaltung vu SLONSK se'er dankbar, dass sie bis elo des Gedenkplatzen gud erhalten a soignei'ert hun a wönschen och, dass sie an engem gudden Zostand nach Joër-zinkte lang gehale gin.
- Natierlech leiden esowuel d'Gebeilechkeeten, wei och d'Bannendekoratiounen an d'Biller mat der Zeit an Renovatiounen müssen emmer erem virgeholl gin.
- Dofir géht mei Wonsch un ons Spezialisten dei bei eis hei sin, sech des letzebuergesch Dokumenter unzekucken, a feststellen wat muss ersat an er-neiert gin.
- Awer och onse polnesche Frën confirmei'eren ech, dass ons Fédératioun jidde Zeit bereed ass och finanziell mat beizedroen, dass des Gedenkplatzen enner hale bleiwen. Des Souvenir'en müssen dem Affer vun onsen ongléckleche Komeroden an éngem würdegen Zustand sin a bleiwen.
- Well dénkt drun, wei uerg et dach fir sie war, nodem dass sie dem Preis "né" gesot haten, verrode gowen. Verhe'er no Verhe'er ennerzunn, gepéngecht a virum Kriegsgerichter ziteiert, zou Onrecht kondamnei'ert, duerch Prisong geschléf, an de Moorlageren gelidden, heihinnen an onmenschlechen Zoustänn agespaart, a wei sie dunn endlech d'russesch Kanounen schon he'eren, d'Fron no bei war, an nemmen nach Stonnen sie vun der Befreiung getrennt hun, am leschte Moment nach eng satanesch preisech SS Mannschaft ungeréck ass an hirem Liewen en Enn mecht.
- Et ass ons Flicht an Aufgab dofir ze suergen, dass de Souvenir un des Letzte buerger Geaffert net verblatzt an dofir sin ech iech, Dir Dammen an Hären, léw Komerodinnen a Komeroden se'er dankbar dass dir duerch är Bedélegung an är Presenz hei beweisst hei dass dat kéng eidel Wieder sin wa mir soen : "Mir vergiessen iech net !".
- Ech well awer d'Vertrieder vun onsem Herscherhaus, vun der Regierung, vum Här Erzbeschhof bieten, dem Grand-Duc, de Ministeren an dem Här Erzbeschhof de Merci von ons all hei soen. Merci dass duerch är Presenz sie welle be- weisen dass och sie den Affer vun onsen ongléckleche Komeroden wierdegen, respektereieren an net vergiessesse lossen.

Hei sti mir op déer Platz, wo an der Nuecht vum 30ten op den 31ten Januar 1945, 819 Prisonnei'er aus dem Prisong, dén elo zum Dél ofgerappt ass, vun der SS Abteilung erschoss gowen an doerenner dei 91 Letzebuenger Jongen. Et ass hei wo d'Russesch Armée all dei Leichen fond huet an dei an den no-folgenden Dég vun der Populatioun hei um Feld begruewe gowen.

Mir sin de polneschen Autoriteiten dankbar dass sie schon no kuerzen Zeit des Monument an och dese Musée opgericht hun.

Et ass och hei, wo, nodém den André HOHENGARTEN dem Federatioun's Comité dei nédeg Informatiounen gin hat a mat der Höllef vum Här MNIROWSKI eng letzebuenger Delegatioun den 1974 kont dei Souvenir's Plaque, dei dir hei un der Mauer vum Musée gesit, déposei'eren.

Mir sin den zoustännege polneschen Autoritéi'ten an der Gemengeverwaltung vu SLONSK se'er dankbar, dass sie bis elo des Gedenkplatzen gud erhalten a soignei'ert hun a wönschen och, dass sie an engem gudden Zustand nach Joër-zinkte lang gehale gin.

Natierlech leiden esowuel d'Gebeilechkeeten, wei och d'Bannendekoratiounen an d'Biller mat der Zeit an Renovatiounen müssen emmer erem virgeholl gin.

Dofir géht mei Wonsch un ons Spezialisten dei bei eis hei sin, sech des letzebuergesch Dokumenter unzekucken, a feststellen wat muss ersat an er-neiert gin.

Awer och onse polnesche Frën confirmei'eren ech, dass ons Fédératioun jidde Zeit bereed ass och finanziell mat beizedroen, dass des Gedenkplatzen ennerhale bleiwen. Des Souvenir'en müssen dem Affer vun onsen ongléckleche Komeroden würdegen Zustand sin a bleiwen.

Well dénkt drun, wei uerg et dach fir sie war, nodem dass sie dem Preis "né" gesot haten, verrode gowen, Verhe'er no Verhe'er ennerzunn, gepéngecht a virum Kriegsgerichter ziteiert, zou Onrecht kondamnei'ert, duerch Prisonggeschléf, an de Moorlageren gelidden, heihinnen an onmenschelechen Zoustänn agespaart, a wei sie dunn endlech d'russesch Kanounen schon he'eren, d'Front no bei war, an nemmen nach Stonnen sie vun der Befreiung getrennt hun, am leschte Moment nach eng satanesch preisech SS Mannschaft ^{an} vum éck ass hirem Liewen en Enn mecht.

Et ass ons Flicht an Aufgab dofir ze suergen, dass de Souvenir un des Letzebuenger Geaffert net verblatzt an dofir sin ech iech, Dir Dammen an Hären, léw Komerodinnen a Komeroden se'er dankbar dass dir duerch är Bedélegung an är Presenz hei beweist hei dass dat kéng eidel Wieder sin wa mir soen : "Mir vergiessen iech net !".

Ech well awer d'Vertrieder vun onsem Herscherhaus, vum der Regierung, vum Här Erzbeschhof bieten, dem Grand-Duc, de Ministeren an dem Här Erzbeschhof de Merci vun ons all hei soen. Merci dass duerch är Presenz sie welle beweisen dass och sie den Affer vun onsen ongléckleche Komeroden wierdegen, respektieren an net vergiesse lossen.

Här Chambellan a Komerod Germain Frantz,

Här Hofmaréchal honoraire a Komerod Guy de Muyser,
offiziell Verrieder vun senger Kineklicher Altesse
de Grand-Duc Jean vu Lëtzebuerg

Här Albert Hansen, Sekretär Général vum Conseil de
Gouvernement a Verriedung vun onser Regierung

Här Alain de Muyser Eischen Secrétär vun der polnescher
Ambassade a Verriedung vum Här Aussenminister Jacques
Poos

Monseigneur, Prévot a Komerod André Heiderscheid a
Verriedung vum Här Erzbischof vu Lëtzebuerg.

NOOCHMËË ONS FÉDÉRATIOUN AM LAAF VUN OBER 1972 BELIUELETT HAT,
den 50sten Anniversaire vum grugeleschen Massaker vu Slonsk,
1995 nët eriwergeen ze lossen ouni en entpriechedenden Akt
um Kierfecht wou ons 91 Komerode begruewe leien ze setzen,
hu mir dës Absicht dem deemolege Buergermeeschter vu Slonsk,
dem Här PAWEL KISIELEWSKI am Bréif vum 25ten Dezember 1992
matgedeelt.

Den 21ten März 1993 krute mir éng positiv Äntwert a soen him
dofir merci.

An der téschend Zäit war natiirlech d'Fro :
Wät mache mir, wät riichte mir op?!

Wëll schon e Monument vun ons héi stung, ass d'Iddi vun énger
Eierepärt festgehäle gin.

Mat Hëllef vun der Slonsker Gemengeverwaltung gouwen aus éngem
öffentleche Concours 3 Projéen zeréck behalen.

Ons Fédératioun huet séch fir dëse Projet, dé mir hei gesin
décidéiert an zwar de Projet vun der Kënschtlerin REGINA
BARTEK vu Slonsk zesummen mat de Kënschtler BO ZENA JAKUBOWSKA
an MICHAL PUBLICZ.

Am Numm vun de Fédératiouns-Comités-Memberen, a méngen eigenen
Numm a bestömt och vun Iech all, spéziell wann dir elo gläich
dëst Kënschtlerwierk méi no kënnt kucken soen ech hinnen
opriichteg Félicitatiounen a soen Merci fir hir Aarbecht
an d'Zesummeschaffen am Laaf vun de vergangene Méint.

A wann ech héi scho bei den "Mercien" sin, da wëll ech awer och
gleich én nët vergiessen, ouni déen d'Réalisation vun dësem
Wierk, vun dëser Manifestatioun, vun dëse Gedenkfeieren nët
méglech gewierscht wäeren. An dëst nët nëmmen zenter dëse
lëschte Joeren mä schon zenter Joerzinkten, zënter deem
Dag wou mir Lëtzebuerger ons bewosst gouwen wät zu Slonsk
an der Nuecht vum 30ten op den 31ten Januar 1945 geschitt
war.

Bescheiden awer zouverlässed; ëmmer hëllef- an asatzberéd
ëmmer frëndlech an nie knouterech iwert all déi oft schwiereg
a komplizéiert Arbëchten mat deene mir en zënter dëser
langer Zäit geplot hunn an nach ploen. Bäl honnerte vu
Bréiwer a Faxen, vu Polnesch op Deitsch a vun Franzéisch op
Polnesch iwersat.

Et ass onse Komerod den ANDRE HOHENGARTEN.

ANDER, vun ons all e wärmste Merci!

wa mir elo an e puer Minuten des Eierepart der Offentlechnheet
iweginn, da wëlle mir domadde éng weider Kéer drun erënneren
awer och beweisen dass ons Komeroden déi hei leien nët vergiess
sin. Dass hir oprecht Haltung éngem fanatéschen Ennerdrécker
géngt iwer geschätzt an unerkannt war an ass.

Dass sie zesummen matt all hiren anere Komeroden enrôlés de
force, mat hiren Familien, Papp a Mamm, Bridder a Schwestern,
matt alle éierlechen a brave Lëtzebuerger, aktiv a passif am
Widderstand, mat den Engesiedelten, Verschléften a Prisongen
a KZter dem Preis d'Stir gebueden hun, trei der Heemecht an
dem Herrscherhaus blowen a fir Fridden a Freiheit bereed waren
alles ze riskéieren.

An esou verneige mir ons héi virun hirem Affer. Virun hinnen,
stellvertriedend fir déi dausende vun Zwangsrekrutéierten, déi
hir Heemecht nët méi érem gesin hun, Dir a frieme Buedem,
unbekannt leien, do wou Nazi-Deitschland se verschléft hat.

Dës Gedenkzeremonien a Gedenksteen sollen fir hir Familien
a Frënn a schwachen Trouscht sin, awer fir ons Iwerliwend
d'Alésong vum Verspriechen, sie nët ze vergiessen an dofir
ze suergen dass och bei de kommende Generatiounen hirt
Udenken wach bleiwt.

Awer dëst alles wär nët meiglech wa mir nët kënnten op vill
aner Höllef zielen. Esou op déi verschidden polnesch Autori-
teiten an Administratiounen déi ons bis elo autoriséiert an
ermeiglecht hun des Souvenirs Aktiounen duerch zeféieren.

Wertvoll Höllef an Informatiounen krute mir am Laaf vun de
Joeren vum Här MNICHOWSKI, déi fir ons onschätzbar waren a sin,
an dem mir fir éwech zu Dank verpflichtet bleiwen.

Ech denken speziell un déi Slonsker Gemengenautoriteiten. Un déi
verschidde Buergermeeschteren a Conseilléen déi mir am Laaf
vun de vergangene Joerzinkte kennen geléiert hun. Un d'Lehr-
personal a d'Schoukllassen. Un déi, déi de Kirfecht, d'Monumenter
an de Musée proper an an der Rei halen.

An och esou un de jetzege Buergermeschter den Här ANTONI POLAK,
séng Conseilléen an den Direkter JANUSZ DREBZKA. Nëmme mat
hirem Averständness a mat hirer Höllef kont a kann dese
Erënnerungsdag esou schén realiséiert gin.

Awer och der polnescher Populatioun, de Veräner, der Musek, dem
Gesang der Militärkompani an dem Här Paschtouer, all déi sech
haut héi bedeelegen, en wärmste Merci.

E wärmste Merci vun de Lëtzebuerger fir haut an och fir déi
kommend Joeren, fir dass och sie sollen höllefen, dass den
Affer vun déenen déi hei leien nët vergiess gëtt, hire
Souvenir an hir Erënnerungsténg an Eire gehäle gin.

An esou wënnen ech mech elo offiziell un der Här Buergermeschter ANTONI POLAK; gin him de Schlëssel vun dëser Eierepart, a schenke am Numm vun der Fédératioun dës Eierepart der Slonsker Gemeng esou wéi et an dësem Akt festgehälen ass.

E groussen Merci am Viraus fir déi agange Verpflichtung dass dës Kirfecht mat sänge Monumenter an Eierepart ëmmer an engem fir ons Komeroden an déi, déi mat hinnen bei leien an engem hinne wierdegen Zoustand gehäle gin.

An domadde invitéieren ech iech all stëll a mat äre persënleche Gedanken duerch dës Eierepart ze goen, de Kirfecht an d'Monumenter ze besichen.

Här Chambellan a Komerod Germain Frantz,

Här Hofmaréchal honoraire a Komerod Guy de Muyser,
offiziell Verrieder vun senger Kineklicher Altess
de Grand-Duc Jean vu Lëtzebuerg

Här Albert Hansen, Sekretär Général vum Conseil de
Gouvernement a Verriedung vun onser Regierung

Här Alain de Muyser Eischen Secrétär vun der polnescher
Ambassade a Verriedung vun Här Aussenminister Jacques
Poos

Monseigneur, Prévot a Komerod André Heiderscheid a
Verriedung vun Här Erzbischof vu Lëtzebuerg,

Nodeem ons Fédération am Laaf vum Joer 1992 décideiert hat, den 50sten Anniversaire vum grugeleschen Massaker vu Slonsk, 1995 nët eriwergoen ze lossen ouni en entpriechedenden Akt um Kierfacht wou ons 91 Komerode begruewe leien ze setzen, hu mir dës Absicht dem deemolege Buergermeeschter vu Slonsk, dem Här PAWEL KISIELEWSKI am Bréif vum 25ten Dezember 1992 matgedeelt.

Den 21ten März 1993 krute mir éng positiv Äntwert a soen him dofir merci.

An der téschend Zäit war natiirlech d'Fro :
Wät mache mir, wät riichte mir op?!

Wëll schon e Monument vun ons héi stung, ass d'Iddi vun énger Eierepärt festgehåle gin.

Mat Hëllef vun der Slonsker Gemengeverwaltung gouwen aus éngem öffentleche Concours 3 Projéen zeréck behalen.

Ons Fédération huet séch fir dëse Projet, dé mir hei gesin décidéiert an zwar de Projet vun der Kënschtlerin REGINA BARTEK vu Slonsk zesummen mat de Kënschtler BO ZENA JAKUBOWSKA an MICHAL PUBLICZ.

Am Numm vun de Fédérationens-Comités-Memberen, a méngen eigenen Numm a bestömt och vun Iech all, spéziell wann dir elo gläich dëst Kënschtlerwierk méi no kënnt kucken soen ech hinnen opriichteg Félicitatiounen a soen Merci fir hir Aarbecht an d'Zesammenschaffen am Laaf vun de vergangene Méint.

A wann ech héi scho bei den "Mercien" sin, da wëll ech awer och gleich én nët vergiessen, ouni déen d'Réalisation vun dësem Wierk, vun dëser Manifestation, vun dëse Gedenkfeieren nët méglech gewierscht wären. An dëst nët nëmmen zenter dëse lëschte Joeren mä schon zenter Joerzinkten, zënter dësem Dag wou mir Lëtzebuerger ons bewosst gouwen wät zu Slonsk an der Nuecht vum 30ten op den 31ten Januar 1945 geschitt war.

Bescheiden awer zouverlässig: ëmmer hëllef- an asatzberéd ëmmer frëndlech an nie knouterrech iwert all déi oft schwiereg a komplizéiert Arbëchten mat deene mir en zënter dëser langer Zäit geplot hunn an nach ploen. Bäl honnerte vu Bréiwer a Faxen, vu Polnesch op Deitsch a vun Franzéisch op Polnesch iwersat.

Et ass onse Komerod den ANDRE HOHENGARTEN.

ÄNDER, vun ons all e wärmste Merci!

Wa mir elo an e puer Minuten dës Eierepart der öffentlecheit iweginn, da wëlle mir domadde éng weider Kéer drun erënneren awer och beweisen dass ons Komeroden déi hei leien nët vergiess sin. Dass hir oprecht Haltung éngem fanatéschen Ennerdrécker géngt iwer geschätzt an unerkannt war an ass.

Dass sie zesummen matt all hiren anere Komeroden enrólés de force, mat hiren Familjen, Papp a Mamm, Bridder a Schwestern, matt alle éierlechen a brave Lëtzebuurger, aktiv a passif am Widderstand, mat den Engesiedelten, Verschléften a Prisongen a KZter dem Preis d'Stir gebueden hun, trei der Heemecht an dem Herrscherhaus blowen a fir Fridden a Freiheit bereed waren alles ze riskéieren.

An esou verneige mir ons héi virun hirem Affer, Virun hinnen, stellvertriedend fir déi dausende vun Zwangsrekrutéierten, déi hir Heemecht nët méi érem gesin hun. Dir a frieme Buedem, unbekannt leien, do wou Nazi-Deutschland se verschléft hat.

Dës Gedenkzeremonien a Gedenksteen sollen fir hir Familjen a Frënn a schwachen Trouscht sin, awer fir ons Iwerliewend d'Alésong vum Versprieche, sie nët ze vergiessen an dofir ze suergen dass och bei de kommende Generatiounen hirt Udenken wach bleiwt.

Awer dëst alles wär nët meiglech wa mir nët kënten op vill aner Höllef zielen. Esou op déi verschidden polnesch Autoriteiten an Administratiounen déi ons bis elo autoriséiert an ermeiglecht hun das Souvenirs Aktiounen duerch zeféieren.

Wertvoll Höllef an Informatiounen krute mir am Laaf vun de Joeren vum Här MNICHOWSKI, déi fir ons onschätzbar waren a sin, an dem mir fir éwech zu Dank verpflichtet bleiwen.

Ech denken speziell un déi Slonsker Gemengenautoriteiten. Un déi verschidde Buergermeeschteren a Conseilléen déi mir am Laaf vun de vergangene Joerzinkte kennen geléiert hun. Un d'Lehrpersonal a d'Schoukllassen. Un déi, déi de Kirfecht, d'Monumenter an de Musée proper an an der Rei halen.

An och esou un de jetzege Buergermeschter den Här ANTONI POLAK, séng Conseilléen an den Direkter JANUSZ DREGZKA. Nëmme mat hirem Averstännness a mat hirer Höllef kont a kann dese Erinnerungsdag esou schén realiséiert gin.

Awer och der polnescher Populatioun, de Veräner, der Musek, dem Gesang der Militärkompani an dem Här Paschtouer, all déi sech haut héi bedeelegen, en wärmste Merci.

E wärmste Merci vun de Lëtzebuurger fir haut an och fir déi kommend Joeren, fir dass och sie sollen höllefen, dass den Affer vun déenen déi hei leien nët vergiess gëtt, hire Souvenir an hir Erinnerungsténg an Eire gehäle gin.

An esou wënnen ech mech elo offiziell un der Här Buergermeschter ANTONI POLAK: gin him de Schlëssel vun därer Eierepart, a schenken am Numm vun der Fédératioun dës Eierepart der Sionsker Gemeng esou wéi et an dësem Akt festgehålen ass.

E groussen Merci am Viraus fir déi agange Verpflichtung dass därer Kirfecht mat sänge Monumenter an Eierepart ëmmer an éngem fir ons Komeroden an déi, déi mat hinnen hei leien an éngem hinne wierdegen Zoustand gehåle gin.

An domadde invitéieren ech iech all stéll a mat äre persënleche Gedanken duerch dës Eierepart ze goen, de Kirfecht an d' Monumenter ze besichen.